

ISSN: 2181-9416

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

ВЕСТНИК ЮРИСТА * LAWYER HERALD

ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ, ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ

CYBERLENINKA

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN 2181-9416
Doi Journal 10.26739/2181-9416

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

3 СОН, 1 ЖИЛД

ВЕСТНИК ЮРИСТА

НОМЕР 3, ВЫПУСК 1

LAWYER HERALD

VOLUME 3, ISSUE 1

TOSHKENT-2021

**КОНСТИТУЦИЈАВИЙ ҲУҚУҚ, МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚ,
МОЛИЯ ВА БОЖХОНА ҲУҚУҚИ**

1. ЮЛДАШЕВ Джахонгир Хайитович ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФУҚАРОЛИГИНИ ТИКЛАШГА ДОИР МУНОСАБАТЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ МИЛЛИЙ ҚОНУНЧИЛИК НОРМАЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	8
2. УМИДУЛЛАЕВ Қахрамон Усманович ИЖРО ЭТУВЧИ ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ БАҲОЛАШДА ЖАМОАТЧИЛИК ИШТИРОҚИНИ ТАЪМИНЛАШ – ДАВР ТАЛАБИ	14
3. ХОЛМЎМИНОВ Жуманазар Тоштемирович СУВДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА МУҲОФАЗА ҚИЛИШГА ОИД ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	20
4. МИРУКТАМОВА Феруза Лутфуллаевна “ҚОНУНИЙ МАНФААТЛАР” ТУШУНЧАСИ ВА УНИНГ “СУБЪЕКТИВ ҲУҚУҚЛАР” БИЛАН НИСБАТИ	31

**ФУҚАРОЛИК ҲУҚУҚИ. ТАДБИРКОРЛИК ҲУҚУҚИ.
ОИЛА ҲУҚУҚИ. ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ**

5. БОЛТАЕВ Мансуржон Сотиволдиевич ИХТИЁРИЙ ТИББИЙ СУҒУРТА ШАРТНОМАСИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	37
6. КАЛАНДАРОВА Маликаҳон Пирназаровна ДАВЛАТ ХАРИДЛАРИ ТИЗИМИДА СМАРТ-КОНТРАКТЛАРНИ ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ ДОКТРИНАЛ КОНЦЕПЦИЯСИ	45
7. БАБАЕВ Джахонгир Исмаилбекович ИНТЕРНЕТ ТАРМОҒИДА ТУЗИЛГАН ШАРТНОМАЛАР ОРҚАЛИ ИСТЕЪМОЛЧИГА ЕТКАЗИЛГАН ЗАРАРНИ ҚОПЛАШГА НИСБАТАН ҚЎЛЛАНИЛАДИГАН ҲУҚУҚНИ АНИҚЛАШ	51

МЕҲНАТ ҲУҚУҚИ. ИЖТИМОИЙ ТАЪМИНОТ ҲУҚУҚИ

8. ИШАНХОДЖАЕВ Саидахмад Акрамович ЎЗБЕКИСТОНДА МЕҲНАТ МИГРАЦИЯСИГА ОИД МЕХАНИЗМЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ОИД АЙРИМ МАСАЛАЛАР	59
--	----

**ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИ, ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ.
КРИМИНОЛОГИЯ. ЖИНОЯТ-ИЖРОИЯ ҲУҚУҚИ**

9. ИБРОҲИМОВА Зулхумор Солиҳ қизи ОИЛАГА ҚАРШИ АЙРИМ ЖИНОЯТЛАРНИНГ СУБЪЕКТИВ ТОМОНИ МОТИВИДАГИ “ПАСТ НИЯТ” ТУШУНЧАСИ	65
10. РАХИМХЎЖАЕВ Рустам Нишонхўжаевич ЎЗБЕКИСТОНДА ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ТАДБИРЛАРИНИ ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ РИВОЖЛАНИШИ	71
11. ХАСАНОВ Шавкатбек Хайбатуллаевич, РОМАДАНОВА Таисия Александровна ТРАСОЛОГИК-МЕХАНОСКОПИК ЭКСПЕРТИЗАЛАРНИНГ ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ	77
10. АБДУҚОДИРОВА Шахноза Абдуқодир қизи СУД ЭКСПЕРТЛАРИНИНГ ХАТОЛАРИ ВА УЛАРНИ БАРАТАРАФ ҚИЛИШ ЙЎЛЛАРИ БЎЙИЧА АЙРИМ ФИКРЛАР	82

12. САИДОВА Лола Абдувахидовна МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА ДОСТИЖЕНИЯ ГЕНДЕРНОГО РАВНОПРАВИА И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА УЗБЕКИСТАНА В ЕЕ ОБЕСПЕЧЕНИИ.....	88
13. РАСУЛОВ Журабек Абдусамиевич МЕҲНАТГА МАЖБУРЛАШ: “МАЖБУРИЙ МЕҲНАТ” ВА “ЗЎРАКИ МЕҲНАТ” ТУШУНЧАЛАРИНИНГ ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ СТАНДАРТЛАРДА ҚЎЛЛАНИЛИШИ	93
14. МАҲАМАТОВ Махмуд Махаматаминович ИШ ВАҚТИ ВА ҲАҚ ТЎЛАНДИГАН ТАЪТИЛЛАРГА ОИД ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИНИНГ МИЛЛИЙ ҚОНУНЧИЛИККА ИМПЛЕМЕНТАЦИЯСИ.....	102
15.МИРХАМИДОВА Маҳиннора Нуруллаевна ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФОРС КЎРФАЗИ МИНТАҚАСИДАГИ АРАБ ДАВЛАТЛАРИ БИЛАН ДИПЛОМАТИК МУНОСАБАТЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ	108

ХУҚУҚИЙ АМАЛИЁТ ВА ХОРИЖИЙ ТАЖРИБА

15. ЮНУСОВ Ҳайдарали Муратович ЮРИДИК ХИЗМАТ ВА КАСБИЙ ФАОЛИЯТ: МЕҲНАТ БОЗОРИДАГИ ИМКОНИЯТЛАР, ЮРИДИК ФАОЛИЯТ ЙЎНАЛИШЛАРИ ВА АДВОКАТЛИК ЛИЦЕНЗИЯСИ (АҚШ ТАЖРИБАСИ)	115
16. САЪДУЛЛАЕВ Алишер Зафар ўғли, ЗАЙНОБИДДИНОВА Фарангиз Бахтиёр қизи ЁШЛАРНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШНИНГ МУҲИМ ЖИҲАТЛАРИ: ХОРИЖИЙ АМАЛИЁТ ВА ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАР	121
15. ЮСУПОВ Жамшид Бахтиярович ЎЗБЕКИСТОНДА ЭЛЕКТРОН ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИГА ЎТИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ	131

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ ВЕСТНИК ЮРИСТА LAWYER HERALD

САЪДУЛЛАЕВ Алишер Зафар ўғли

Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги директори, Сенатор
E-mail: a.sadullayev@yoshlar.gov.uz

ЗАЙНОБИДДИНОВА Фарангиз Бахтиёр қизи

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети (PhD) докторанти
E-mail: FZaynobiddinova@uwed.uz
<https://orcid.org/0000-0002-3451-5606>

ЁШЛАРНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШНИНГ ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТЛАРИ: ХОРИЖИЙ АМАЛИЁТ ВА ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАР

For citation (иктибос келтириш учун, для цитирования): САЪДУЛЛАЕВ А.З., ЗАЙНОБИДДИНОВА Ф.Б. Ёшларни иш билан таъминлашнинг ҳуқуқий жиҳатлари: хорижий амалиёт ва замонавий тенденциялар // Юрист ахборотномаси – Вестник юриста – Lawyer herald. № 3 (2021) Б. 121-130

3 (2021) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2021-3-18>

АННОТАЦИЯ

Мақолада ёшларни иш билан таъминлаш соҳасида давлат сиёсатининг асослари, ваколатли давлат органлари фаолияти, соҳадаги замонавий тенденцияларга оид масалалар ўрганиб чиқилган ва хорижий мамлакатларда ёшлар меҳнат бозорини тартибга солишнинг институционал амалиёти, ёшлар бандлигини таъминлашнинг ўзига хос хусусиятлари тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва мақсадли дастурлар асосида таҳлил қилинган. Шунингдек, мамлакатимизда ёшлар муаммоларини самарали ҳал этиш, ёшлар ва хотин-қизлар бандлигини ошириш йўлида сўнгги йилларда амалга оширилаётган ислохотлар сарҳисоб қилиниб, Ўзбекистон Республикасида ёшлар сиёсатини амалга ошириш, хусусан: ишсизликни камайтириш, ёшлар бандлигини таъминлаш, меҳнат бозори фаолиятини самарали ҳуқуқий тартибга солишни такомиллаштириш юзасидан таклифлар илгари сурилган.

Калит сўзлар: ёшлар сиёсати, иқтисодий фаоллик, инсон ресурси, ишсизлик, ёшларни иш билан таъминлаш, меҳнат бозори, меҳнат миграцияси, хорижий тажриба.

САЪДУЛЛАЕВ Алишер Зафар ўғли

Директор Агентства по делам молодёжи Республики Узбекистан, Сенатор
E-mail: a.sadullayev@yoshlar.gov.uz

ЗАЙНОБИДДИНОВА Фарангиз Бахтиёр қизи

Докторант (PhD) Университета мировой экономики и дипломатии
E-mail: FZaynobiddinova@uwed.uz
<https://orcid.org/0000-0002-3451-5606>

**ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЗАНЯТОСТИ МОЛОДЕЖИ:
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ****АННОТАЦИЯ**

В статье рассмотрены основы государственной политики обеспечения занятости молодежи, деятельность компетентных государственных органов в этой сфере. Институциональная практика регулирования рынка труда молодежи в зарубежных странах, касательно занятости молодежи проанализированы на основе соответствующих нормативных актов и целевых программ. В том числе, в научной работе обобщены реформы, осуществленные в последние годы в нашей стране для эффективного решения проблем молодежи, увеличения занятости молодежи и женщин. По итогам исследования выработаны предложения-рекомендации по реализации молодежной политики в Республике Узбекистан, в частности: снижение безработицы, обеспечение занятости молодежи, совершенствование эффективного правового регулирования рынка труда.

Ключевые слова: молодежная политика, экономическая активность, человеческие ресурсы, молодежная безработица, трудоустройства, рынок труда, трудовая миграция, зарубежный опыт.

SADULLAYEV Alisher

Director of the Agency for Youth Affairs, Senator

E-mail: a.sadullayev@yoshlar.gov.uz

ZAYNOBIDDINOVA Farangiz Baxtiyor qizi

University of World Economy and Diplomacy, PhD candidate

E-mail: FZaynobiddinova@uwed.uz

<https://orcid.org/0000-0002-3451-5606>

**LEGAL ASPECTS OF ENSURING YOUTH EMPLOYMENT: FOREIGN COUNTRIES
PRACTICE AND MODERN TRENDS****ANNOTATION**

This article discusses the basics of state policy in the field of youth employment, the activities of competent state bodies and issues related to current trends in this area. The article analyzes the institutional practice of regulating the youth labor market in foreign countries, the specifics of ensuring youth employment on the basis of relevant regulatory documents and targeted programs. The study also summarizes the reforms carried out in recent years to effectively address the problem of youth in our country, increase the employment of young people and women. In addition, scientific work put forward proposals for the implementation of youth policy in the Republic of Uzbekistan in particular: reducing unemployment, ensuring youth occupation, improving effective legal regulation of activities in the labor market.

Keywords: youth policy, economic activity, human resources, unemployment, youth employment, labor market, labor migration, foreign experience.

Меҳнатга лаёқатли ёшлар – жамиятнинг энг фаол қисмини ташкил этиб, улар муаммоларини ҳал қилиш, давлатнинг ижтимоий-иқтисодий барқарорлигини таъминлаш билан бирга, мамлакат хавфсизлигининг кафолати саналади. Шу туфайли, дунёнинг барча мамлакатларида аҳолининг “меҳнат бозорида минимал билим ва кўникма, кам иш тажрибасига эга ёки умуман муқаддам меҳнат фаолиятига эга бўлмаган, меҳнат рақобатида суст бўлган” ушбу қатламни иш билан таъминлаш – давлатнинг асосий вазифаларидан саналади.

Шу мақсадда, кўплаб ривожланган мамлакатларда ёшларни иш билан таъминлаш ва уларнинг

ижтимоий фаоллигини ошириш мақсадида алоҳида давлат дастурлари, қонунчилик ҳужжатлари ишлаб чиқилади. Ҳукумат ёш авлод вакиллари мамлакат ривож учун “зарур ресурс” сифатида баҳолайди ва мазкур тоифадаги фуқароларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашдан манфаатдор бўлади.

Бугунги кунда, кўплаб мамлакатларда бу борада амалга оширилаётган ислохотлар ва чора-тадбирларга қарамай, бутун дунёда ишсиз ёшлар салмоғининг ошиши билан боғлиқ салбий тенденциялар кузатилмоқда. Хусусан, ваколатли халқаро ташкилотлар таҳлилларига кўра, дунё бўйлаб 64 миллиондан ортиқ ишсиз ёшлар ва қашшоқликда яшаётган 145 миллион ёш ишчилар мавжуд бўлиб, ёшлар бандлиги – глобал муаммо ва катта сиёсий масала бўлиб қолмоқда [1].

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида ёшлар бандлигини таъминлаш ва бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш чора-тадбирлари муҳокамаси юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишларида ҳам Ёшлар форуми ва Мурожаатномада айтилган таклифларни амалга ошириш, ёшлар билан ишлаш бўйича янги тизимни жорий этиш борасидаги долзарб вазифалар муҳокама қилиниб, давлат раҳбари бу ишлар иккита муҳим йўналишда ташкил қилиниши зарурлигини кўрсатиб ўтди: Биринчиси – ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш, касб-хунарга ўқитиш орқали уларнинг бандлигини таъминлаш; иккинчиси – ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш.

Қайд этиш керакки, Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан Парламент ва ҳукумат олдида куйилган устувор вазифалар чуқур назарий ва илмий-амалий тадқиқотларни амалга оширишни тақозо этади.

Бугунги кунда хорижий мамлакатларда бандликни таъминлаш сиёсати – аниқ ҳолатнинг хусусиятларини инобатга олган ҳолда амалиётга тадбиқ этиладиган ёш фуқароларни ишга жойлаштириш чора-тадбирларини назарда тутди. Полишук Е.А. таъкидлаганидек “Жаҳон иқтисодий тизимининг бугунги таҳдидларига жавобан, айрим мамлакатлар Халқаро меҳнат ташкилотининг (ХМТ) сиёсатини қўллаб-қувватлаб, ёшлар меҳнат бозорини тартибга солишда алоҳида институтлар фаол рол ўйнайдиган механизмларни қўллайдилар” [2, Б.833].

Хорижий мамлакатлардаги ёшлар меҳнат бозорини институционал тартибга солишда ушбу бозорда давом этаётган иқтисодий ўзгаришларни ҳисобга олган ҳолда меҳнатнинг, шу жумладан, ишчи кучини самарали тақсимлаш ва қайта тақсимланиши жараёнини таъминловчи асосий институт сифатида “Бандлик хизмати” алоҳида ўрин тутди. Хусусан, халқаро меҳнат бозорини тартибга солиш тизимида дунёнинг 80 дан ортиқ мамлакатларининг бандлик хизматларини бирлаштирувчи “Жаҳон аҳоли бандлиги хизматлари ассоциацияси” (World Association of Public Employment Services [3]) муҳим аҳамият касб этади.

Шунингдек, хорижий мамлакатларда бандликни таъминлаш бўйича давлат хизматлари билан бир қаторда хусусий тузилмалар ҳам фаолият юритмоқда. Масалан, АҚШ ва Буюк Британияда ушбу агентликларнинг вазифаси ихтисослашган ва уларнинг асосий фаолияти устидан лицензиялаш ва назорат қилиш тизимига асосланган. Японияда эса уларнинг фаолияти тегишли вазирлик томонидан лицензияга эга айрим профессионал гуруҳларни истисно этган ҳолда жиддий чекланган. Ўз навбатида, Швецияда бундай ташкилотлар фаолияти тақиқланган [4, Б.112].

Чунончи, дунёда ишсизликни камайтиришга қаратилган бандликни таъминлаш бўйича давлат сиёсатининг алоҳида моделлари мавжуд: Жумладан, тадқиқотчилар Хатамов О.Қ., Ортиқов Ш.М бандлик ва меҳнат бозорини тартибга солишнинг бешта: америка модели (АҚШ), скандинавия модели (Швеция, Финляндия, Дания, Норвегия), англо-саксония модели (Буюк Британия, Канада, Ирландия), континентал ёки немис модели (Германия, Австрия, Бельгия, Нидерландия, Швейцария, қисман Франция) ва япон моделларини ажратишади [5, Б.80]. Умумий олганда, ҳар бир давлатнинг айнан ёшларни иш билан таъминлаш бўйича ҳам ўз сиёсати мавжуд. Шу туфайли, ривожланган ва бугунги кунда бандликни таъминлаш бўйича ижобий тажрибага эга мамлакатларнинг ўзига хос механизмларини таҳлил қилиш ва ўрганиш, мақсадга мувофиқдир.

Жумладан, **Франция**да ёшларни иш билан таъминлашнинг иқтисодий ва ижтимоий воситалари ягона тизимга бирлаштирилган бўлиб, ёшлар бандлигини давлат томонидан тартибга солишнинг

таъсирчан механизми яратилган ҳамда касбга йўналтирилган иш тизимини яратиш – таълим ва касб-хунар бўйича Миллий ахборот бюроси (ONISEP), Миллий бандлик агентлиги, Ахборот ва ориентация марказлари (CIO) томонидан таъминланади. Мазкур фаолият ўқувчиларни кейинги ўқитиш ва уларнинг касбий фаолияти йўналишини танлашга ёрдам беради. Эътиборли жиҳати, ушбу давлатда ёшлар учун ташкил этилган ҳар бир иш ўрни учун хусусий ташкилотларнинг иш берувчиларига давлат томонидан ЭКОИХнинг 80 фоизи миқдорида компенсация тўланади.

Шунингдек, Пандемия вақтида “Emploi Store” иш порталидан фойдаланиб, 150 дан ортиқ бепул ва пуллик янги масофавий таълим курслари йўлга қўйилиб, касбий таълим ва таълим ресурсларидан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш учун фойдаланилмоқда.

Германияда ижтимоий шериклик ва дуал таълим тизими жуда яхши ривожланган [6, Б.22]. Шунингдек, ушбу давлатда ёшлар бандлигини таъминлашнинг қуйидаги жиҳатларини кузатиш мумкин:

- янги иш жойлари яратадиган барча ишлаб чиқарувчиларни (иш берувчиларни) рағбатлантириш;
- корхоналарни модернизация қилишда бандликнинг мавжуд даражасини сақлаб туриш, ишчиларни оммавий ишдан бўшатишдан қочган корхоналарга алоҳида имтиёзлар бериш;
- субсидияларнинг асосий қисмини, маълум билимга эга бўлган, лекин бизнесни ташкил қилишда кўникмага эга бўлмаган ишсизларнинг банкрот корхоналари асосида ташкил этилган кооперативларга йўналтириш ва бошқалар.

Шунингдек, бу давлатда Ёшлар сиёсати федерал дастури асосида касбга йўналтириш, алоҳида касблар бўйича малакали кадрларга бўлган истиқболли эҳтиёжни ҳисобга олган ҳолда амалга оширилади.

Буюк Британияда ёшлар бандлигини таъминлаш мақсадида мамлакат бўйлаб “Ёшлар контракти” [7] ва “Янги курс” каби дастурлар жорий этилган. Бунда, меҳнат бозорини тартибга солиш жараёнларига давлат таъсири камайтирилган. Ижтимоий шериклик эса ёшлар бандлигини таъминлаш сиёсатини таъминлайдиган меҳнат бозорини ривожлантириш учун ёш кадрлар тайёрлашга қизиққан субъектлар ўртасидаги алоқаларни йўлга қўйишнинг энг муҳим институти саналади. Шунингдек, мазкур давлатда барча иш берувчилар веб-сайтларида бўш иш ўринлари ҳақидаги маълумотларни очиқ бериб боришларига катта эътибор қаратилади ҳамда ҳар бир иш билан банд бўлган ёш мутахассис учун ойлик дотацион тўловлар жорий этилган.

Бельгияда ёш авлод вакиллари ишга жойлаштириш самарадорлигини ошириш учун “Розетта - бис План” дастури ишлаб чиқилган. Ушбу дастур Европадаги энг муваффақиятли дастурлардан саналади. Бунда тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш истагида бўлган ёш мутахассисларга молиявий кўмак кўрсатиш кўзда тутилган.

Шунингдек, Ишдаги фаровонлик тўғрисидаги кодекс ёшлар учун алоҳида профилактик чора-тадбирларни ҳам назарда тутди [8, Б.5]. Бундан ташқари, Activa ва Win-win дастурлари бўйича Федерал иш билан таъминлаш хизмати, одатда, ижтимоий нафақаларни тизимли қисқартирилишини амалга ошириб, ишчиларнинг иш ҳақи харажатларини камайтиради. Бу орқали иш берувчи рағбатлантирилади.

Финляндияда ёшларни иш билан таъминлашнинг ўзига хос амалиёти мавжуд, яъни ишга қабул танловларида аёллар (27-37 ёш) энг мақбул афзалликларга эга ҳисобланади ҳамда иш берувчилар биринчи навбатда, фарзандли аёлларни қабул қилишлари кераклиги, мустаҳкамлаб қўйилган. Шунингдек, мутахассис Козлова М.А таҳлилларига кўра, ушбу давлат меҳнат қонунчилигида қуйидаги мезонлар белгиланган:

- а) “худудийлик мезони” - Финляндия аҳолиси чет элликлардан устун ишчи кучи саналади; б) “жинс бўйича мезон” - эркак ва аёл ўртасида танлашда аёлни ишга олиш мақбул ҳисобланади (айниқса, болали аёлни); с) “тил бўйича мезон”, юқори даражада фин, швед ёки инглиз тилини билиш устундир; д) “ёш мезони” – масалан, эркакларда биринчи даражали номзодлар сифатида 27-40 ёшлилар ишга қабул қилинади; е) “малака мезони” – 5 йиллик тажрибага эга номзодлар устунлиги инобатга олинади [9, Б.98].

Польшада ёшлар бандлигини таъминлаш учун “Ишга жойлашишга ёрдам бериш ва меҳнат бозорлари тўғрисида”ги қонун [10], “Ёш авлод келажаги”, “Ёшларга кафолатлар” ва “Ёшлар учун

иш” дастурлари ишаб чиқилган. Ёшларга кафолатлар дастури бўйича 18-29 ёшдагилар 4 мақсадли куйидаги гуруҳларга бўлинади:

- 1) таълимни тўхтатган 15-17 ёшлилар;
- 2) таълим олувчилар ва бандлар рўйхатида бўлмаган 18-24 ёшлилар;
- 3) кундузги ва сиртки таълимдаги 18-25 ёшлилар;
- 4) диплом олгандан сўнг 2 йиллик муддатда ишга жойлаша олмаган мактаб ёки университетнинг 18-29 ёшдаги битирувчилари.

Шунингдек, Ёшлар учун иш дастури бўйича ёшларни иш билан банд этган тадбиркорларга ёшлар учун тўланган йиллик ойлик маошни бир қисмини компенсация қилиниши; Кадрлар тайёрлаш миллий фонди томонидан персоналлар малакасини ошириш воситаларидан фойдаланиш ҳуқуқи тақдим этилиши мумкин.

Нидерландия давлатида “Меҳнат паспорти” жорий этилган. Мазкур ҳужжатда ўрта-махсус таълимга эга бўлмаган ёшларни иш билан таъминлашда мактаб, кейинги ишлаб чиқариш жараёнларида эга бўлган малакалари, қатнашган семинар-тренинглари ҳамда номзод меҳнат сифати, жамоада ишлаш ва техник билимлари ҳақидаги маълумотлар акс эттирилади. Шунингдек, бу давлатда 20 дан ортиқ соҳага масъул хусусий ташкилотлар бўлиб, улар нафақат амалдаги қонунчиликда белгиланган давлат ҳокимияти органларининг топшириқларини балки ёшларни шартнома асосида ўқитиш (бандлик хизматлари ҳудудий бўлимлари, етакчи иш берувчилар билан шартномалар тузиш) асосида тижорат фаолиятини амалга оширади. Улар таркибига ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаси вакиллари, бизнес тузилмалари, таълим соҳаси, касаба уюшмалари конфедерацияси ҳам киради.

Швецияда “Меҳнат соҳасида эркаklar ва аёлларнинг тенг имкониятлари тўғрисида”ги қонун [11] қабул қилинган. Энг аввало, бу давлат сиёсатининг характерли хусусияти унинг оқибатларига қарши кураш эмас балки ишсизликнинг олдини олиш бўлган фаол иш билан таъминлашга қаратилганлигидир. Давлат секторида янги иш ўринларини яратиш ҳамда ёшлар учун иш ўринларини ташкил қилиш мақсадида хусусий бизнесни субсидиялаш яхши йўлга қўйилган. Мамлакатда ишсизлар учун ҳам, иш билан банд ходимлар учун ҳам касб тайёргарлиги ва қайта тайёрлашнинг ривожланган тизими амал қилади. Эътиборли жиҳати, кундузги шаклда ўқийдиган талабалар учун қонунан 30 соатлик иш ҳафтаси назарда тутилган, бунда шунингдек, иш берувчи талабанинг иш графигини ОТМга тақдим этиши лозим бўлади ҳамда битирувчиларни иш билан таъминлашга, энг аввал муниапалитетлар масъул саналадилар.

Бундан ташқари, тадқиқотчи Храбров К.Г. қайд этганидек: ушбу мамлакат ҳукумати ижтимоий сиёсатга катта эътибор қаратади [12, Б.563], жумладан: бюджетнинг 70 фоиз маблағини, аҳоли миграцияси ва оилаларга ишчи кучи зич бўлган ҳудудлардан вакант жойлар бўлган ҳудудларга кўчиб ўтишида субсидия ва кредитлар бериш йўли билан координация қилиш; ишсиз қолган ёки ишидан ажралиб қолиш хавф солаётган шахсларни касбий тайёрлаш ва қайта тайёрлашни амалга ошириш каби тадбирларга сарфлайди.

Таъкидлаш керакки, мазкур давлатда имконияти чегараланган инсонларни қўллаб-қувватлаш дастурларида ногиронлар учун тадбирлар ва иш берувчиларнинг ишлаш қобилияти чегараланган инсонлар учун иш жойи шароитларини яратиш билан боғлиқ харажатларини қоплашлари учун компенсациялар ажратиш, кўзда тутилган.

АҚШда ҳукумат педагоглар малакаси ва таълим сифатини оширишни ҳамда ўқувчиларни билим олишларини фаол инвестициялайди. Иш берувчи ва таълим ўртасидаги алоқаларнинг узвийлигини таъминлайди ҳамда талабалар учун паст фоизли кредитлар тақдим этилишини рағбатлантиради [13, Б.3]. **АҚШ**да “Касбга тайёрлашга кўмаклашиш тўғрисида” ҳамда “Ишчи кучи имкониятлари ва инновациялар тўғрисида”ги [14] қонунлар қабул қилинган бўлиб, бунда билвосита тартибга солиш усуллари, хусусан, ишсиз фуқароларга моддий ёрдам тўлашга ва меҳнат бозоридаги вазият тўғрисида маълумот беришга йўналтирилган иқтисодий жараёнларда бозор регуляторлари устундир. Ташкилотлар томонидан ёш фуқароларни касбга тайёрлашга йўналтириладиган маблағлар солиқ солишдан бутунлай озод этилган. Ахборот тармоғи маълумотлар базаси

(Occupation Information Network мавжуд бўлиб, бу ўқувчиларга ўз қобилиятлари ва қизиқишларини танланган касб талабларига мувофиқлигини таҳлил қилиш имконини беради.

Пандемия даврида Миллий меҳнат биржаси, шунингдек, Аризона штатида иш изловчиларни ва вакансияларни танлашни осонлаштириш учун махсус порталлар яратилди. Улар ишдан бўшатишган ходимлар (NeedAJobNow), шунингдек, уйда ишлашни истаганлар (Virtualjobs portal) учун мўлжалланган. Arizona@Work дастурининг мақсади эса мавжуд хавфларга корхоналарни оператив жавоб беришни енгиллаштириш ва ишдан бўшатишларни олдини олиш учун махсус ишлаб чиқилган хизматни таклиф қилади (NASWA, 2020 [15])

Японияда “Бандликни таъминлаш тўғрисида”ги Қонун ва иш вақтини қисқартиришни рағбатлантириш бўйича давлат дастурлари мавжуд. Давлат томонидан меҳнат бозорини марказлаштирилган тарзда тартибга солиш ва “умрбод ишга қабул қилиш” сиёсатини қўллаш, иш ҳақи ва устамалар миқдорини меҳнат стажига қараб оширилиши йўлга қўйилган ҳамда ёш мутахассисларни ишга жойлаштириш имкониятларини кенгайтириш бўйича ички сиёсатни амалга оширувчи иш берувчиларга, солиқ имтиёзлари берилади [16]. Касб-хунарга йўналтириш концепцияси С.Фукуяманинг “Инсон–касб” диагностик услубига асосланади.

Шунингдек, тадбиркорлар ишлаб чиқаришни қисқартириш масаласини персонални қисқартириш билан эмас балки иш вақти давомийлигини қисқартириш йўли орқали ёки ишчиларнинг маълум бир қисмини бошқа корхонага, улар билан келишган ҳолда ўтказиш асосида ҳал этади.

Австралияда Бандлик департаменти билан бир қаторда Аёлларни иш билан таъминлаш бўйича тенг имкониятлар агентлиги мавжуд. Ушбу давлатда ягона меҳнат ва бандлик ахборот тармоғи бўлиб, у ўзида иш изловчига юқори сифатли ёрдам кўрсатиш; миждозларга турли хил хизмат турларини тақдим этиш; ишсизларни ишга жойлаштиришнинг энг яхши ва барқарор натижаларини таъминлаш; миждозларнинг кўрсатилаётган хизматлардан фойдаланишига кўмаклашишни назарда тутди. Мамлакат бўйлаб ижтимоий суғурта дастури самарали йўлга қўйилган.

Бундан ташқари, Пандемия пайтида фуқароларга иш топишда ёрдам бериш учун “Jobs Hub” [17] интернет-сайти, шунингдек ногиронлар учун махсус иш портали ишга туширилди. Мазкур сайт одамларга малакага мувофиқ ишни осонгина топишга ёрдам беради ҳамда бозорда мавжуд бўлган вакансияларга киришни кенгайтирадиган турли хил ресурсларни таклиф этади.

Илғор хорижий тажриба асосида, ёшларни иш билан таъминлашда бандликни давлат томонидан тартибга солишнинг таъсирчан механизмларини ишлаб чиқиш (Франция); дуал таълим тизими амалиёти, касбга йўналтириш малакали кадрларга бўлган истиқболли эҳтиёжни ҳисобга олган ҳолда амалга оширилиш (Германия); меҳнат бозорини ривожлантириш учун ёш кадрлар тайёрлашга қизиққан субъектлар ўртасидаги алоқаларни йўлга қўйишда “ижтимоий шериклик” институти аҳамиятини ошириш (Буюк Британия); тадбиркорлик истагидаги ёш мутахассисларга молиявий кўмак кўрсатиш (Белгия); ишга қабул қилишда аёллар, айниқса фарзандли аёлларга мақбул афзалликлар бериш (Финландия); ижтимоий суғурта тизимини ишлаб чиқиш (Австралия) масалаларига эътибор қаратиш – ёшлар бандлигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этиши мумкин.

Ўзбекистонда ёшлар муаммоларини ҳал қилишнинг замонавий усуллари. Бугунги кунда, Ўзбекистонда демографик жараёнлар фонида ёшлар меҳнат бозорини ривожлантириш муаммоси ҳар қачонгидан ҳам муҳим ўрин тутди [18, Б.34]. Чунончи, мамлакатимизда умуман ёшлар йўналиши ҳар доимгидан долзарб аҳамият касб этаётганининг сабаби ҳам – ҳозирги демографик ўзгаришлар ва ривожланишлар жараёнида асосий мақсад – ёшларни янада қўллаб-қувватлаш ва бу орқали улардан кўпроқ фойда олишдир. Чунки, ёшлар аҳолининг қарийб 60 фоизини ташкил этади ва ушбу тенденция ўсишда давом этмоқда [19].

Ўзбекистон Республикасининг “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Қонунида [20] ёшларнинг бандлиги таъминлаш, уларни касбга ўқитиш ва қайта тайёрлаш бўйича тизимли ишларни амалга ошириш борасида ваколати органларнинг вазифалари мустаҳкамлаб қўйилган.

Шунингдек, ёшлар муаммоларини самарали ҳал этиш мақсадида 2020 йил 30 июнда “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш ва янги босқичга олиб чиқиш

чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6017-сонли Фармонга [21] мувофиқ, ёшлар сиёсатини юритишда давлат идоралари олдига масала кўя оладиган, зарур ваколат ва молиявий ресурсларга эга бўлган Ёшлар ишлари агентлиги ташкил этилди.

Чунончи, Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги тўғрисидаги Низомга [22] кўра, ушбу ташкилотга – ёшлар билан боғлиқ соҳа ва йўналишларда ягона давлат сиёсатини, стратегик йўналишлар ва давлат дастурларини ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишга ваколатли орган мақоми берилди. Айнан ёшлар бандлигини таъминлаш, уларни кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка кенг жалб этиш, замонавий касб-хунарлар, рақамли иктисодиёт кўникмаларини пухта эгаллашлари учун кўшимча шарт-шароитлар яратиш ҳамда уларни иш билан таъминлаш жараёнларига кўмаклашиш кабилар агентликнинг асосий вазифаларидан этиб белгиланди.

Таъкидлаш жоизки, сўнгги йилларда мамлакатимизда ушбу соҳада кўплаб ислохотлар амалга оширилди. Жумладан, 2021 йил мамлакатимизда “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили”, деб номланиб, бу борада 274 та банддан иборат Давлат дастури [23] қабул қилинди.

Бугунги кунда юртимизда хотин-қизлар ва ёшларнинг ижтимоий ҳимояга муҳтож, турмуш шароити оғир, ишсиз ва касб-хунарга эга бўлмаган, ҳуқуқий ва маънавий-психологик қўллаб-қувватлаш зарурати бўлган фуқароларга давлат томонидан манзилли тарзда кўмаклашиш бўйича мутлақоянғича тизим жорий қилинди. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 28 апрель 2021 йилдаги №250-сонли “Моддий ёрдам ва кўмакка муҳтож оилаларни, хотин-қизлар ва ёшларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорга [24] мувофиқ, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари” ва “Ёшлар дафтари” тизимларини амалга ошириш бўйича вақтинчалик тартиблар белгиланди.

Шунингдек, ёшларни қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштириш, уларнинг бандлигига кўмаклашиш, тадбиркорлик ғоя ва ташаббусларини рағбатлантириш, улар муносиб даромад олиши учун кўшимча шароитлар яратиш ва бу борада олиб борилаётган ишларни янги босқичга олиб чиқиш мақсадида “Ёшларнинг тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва бандлигига кўмаклашиш, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш ҳамда бўш вақтини мазмунли ташкил этишга оид кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-6208-сон Фармон [26] билан Ёшларни тадбиркорликка жалб қилиш, уларни доимий иш билан банд қилиш, кўшимча даромад олиши учун қулай шарт-шароитлар яратиш бўйича алоҳида тартиб жорий қилинди. Хусусан:

– 2021 йил 1 майдан бошлаб 2023 йил 1 январга қадар иш берувчиларга улар томонидан 25 ёшдан ошмаган ходимлар учун тўланган ижтимоий солиқ суммаси Давлат бюджетидан тўлиқ қайтариб берилади. Бунда, ижтимоий солиқ суммаси ёш ходимлар олти ой давомида узлуксиз меҳнат фаолиятини амалга ошириши шarti билан еттинчи ойдан бошлаб қайтарилиши;

– «Ёшлар дафтари»га киритилган ёшларга тадбиркорлик фаолиятини бошлаш ва ўзини ўзи банд қилишга зарур бўлган асбоб-ускуналар ва меҳнат қуролиларини харид қилиш учун базавий ҳисоблаш миқдорининг 40 бараваридан кўп бўлмаган миқдорда «Ёшлар дафтари» жамғармалари ҳисобидан субсидия ажратилиши;

– профессионал таълим ташкилотларида тахсил олаётган «Ёшлар дафтари»га киритилган ёшларга улар ишлаб-чиқариш ёки хизмат кўрсатиш корхоналарида амалиёт ўтаган вақтида, бироқ олти ойдан кўп бўлмаган муддатда профессионал таълим ташкилотлари томонидан Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан базавий ҳисоблаш миқдорининг икки баравари миқдорида ҳар ойлик субсидия ажратилиши ва бошқа имтиёз ҳамда имкониятлар ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамланди.

Таъкидлаш жоизки, ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг қамрови кенг бўлиб, бунда 20-30 та одамга имтиёз бериш ҳақида эмас балки миллионлаб ёшларни муаммоларини ечишга қаратилган тизим назарда тутилмоқда. Шунингдек, мазкур тизим вертикал ва горизонтал йўналишларда ёшлар билан ишлашнинг ижро механизмининг белгилаб бермоқда [19].

Юқоридаги таҳлиллар ва мавжуд амалиёт муаммолари асосида ёшлар бандлигини таъминлашга таъсир ўтказадиган қуйидаги салбий омилларни қайд этишимиз мумкин:

– касбий рақобатдошликнинг пастлиги, кўпчилик ёшларда меҳнат бозорида ўз-ўзини намоён этиш, меҳнат фарлиятини ривожлантириш, иш берувчилар билан музокаралар олиб бориш бўйича зарур билим ва малакаларининг йуқлиги;

– ёшларнинг кўп қисми норасмий иқтисодиётда бандлиги, хусусан норасмий секторда ишлайдиган ёшларнинг юқори қисми қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва хизмат кўрсатиш соҳаларида банд бўлиб, кўпинча фақат оғзаки келишув асосида барқарор бўлмаган норасмий меҳнат билан шуғулланиши;

– ёш мутахассисларнинг касбий малакалари – иқтисодиётнинг эҳтиёжлари ва мавжуд бўш иш ўринлари бор соҳалар ва тузилмаларга номувофиқлиги;

– меҳнат бозори ва таълим хизматлари бозори ўртасидаги ўзаро муносабатларни таъминлаш механизмларининг такомиллаштирилмаганлиги;

– иш берувчиларнинг катта қисмини иш стажи ва юқори малакасиз ходимни қабул қилишни истамаслиги ҳамда бундан манфаатдор эмаслиги;

– битирувчилар муайян қисмида касбий мотивациянинг камлиги [27, Б. 163] ва бошқалар.

Таъкидлаш жоизки, ХМТнинг таҳлилларига кўра, COVID-19 пандемияси туфайли юзага келган меҳнат бозоридаги инқироз ҳаддан ташқари узоқ бўлиб, бандлик кўрсаткичлари деярли 2023 йилга қадар, кўрилган зарарларни қоплаш учун етарли бўлмаслиги мумкин [28]. Шу туфайли, ушбу мавзунини тадқиқ этиш асосида Ўзбекистон Республикасида ёшлар сиёсатини амалга ошириш, хусусан: ишсизликни камайтириш, ёшлар бандлигини таъминлаш, меҳнат бозори фаолиятини самарали ҳуқуқий тартибга солишни такомиллаштириш юзасидан **қуйидаги таклиф-тавсияларни ишлаб чиқдик:**

Биринчидан, ёшларни зарур ва ишончли ахборот билан таъминлаш тизимини яратиш, ҳар бир иш берувчи веб-сайтида бўш иш ўринлари ҳақидаги маълумотларни очик бериб борилишига ҳамда ёшларга тегишли имтиёзлар ва преференциялар, ҳуқуқ ва мажбуриятлар ҳақида маълумот берувчи ҳуқуқий саводхонлик ва ҳуқуқий маданиятни оширувчи қисқа метражли видео-ролик, брошюра, инфографикалар ва бошқа турдаги контентлар тайёрлашга эътиборни кучайтириш;

Иккинчидан, мутасадди раҳбарлар билан учрашувлар, ёшлар мурожати портали орқали келиб тушган мурожаатларни ҳал этилганлиги юзасидан ОАВларда махсус кўрсатувлар тайёрлаш ва бу орқали ижро интизомини мустаҳкамлаш;

Учинчидан, ёшларни инновацион фаолиятга кенг жалб этиш, уларнинг илмий ғояларини амалиётга жорий этишга кўмаклашиш, ёшларни ИТ кўникмалари, дастурлаш ва бошқа инновацион иш турларига малакасини оширишга ёрдам бериш, онлайн платформалар орқали масофавий бандликни ҳамда ўз-ўзини иш билан таъминлашни рағбатлантириш; шунингдек, масофавий меҳнатни ҳуқуқий тартибга солиш масалаларини таҳлил қилиш [29, Б.121]

Тўртинчидан, мактабда ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш ва уларнинг касбий келажагини танлаш бутун таълим жараёнининг ажралмас қисмига айлантириш ҳамда касбга йўналтириш тизими ўқувчиларнинг меҳнат бозорининг шахсий хусусиятлари ва талабларига оптимал мос келадиган касбий фаолият соҳасини танлаш қобилиятини шакллантиришига эришиш;

Бешинчидан, кичик тадбиркорликни молиялаштиришни кенгайтириш, берилаётган кредитлар имтиёзли даврини узайтириш, иқтисодий фаолликни рағбатлантириш [30, Б.126]; оилавий тадбиркорлик ва кичик бизнес фаолиятига инвестиция жалб этишга кўмаклашиш, мазкур турдаги тадбиркорлик субъектлар томонидан янги иш ўринлари ташкил этилишини рағбатлантириш ҳамда ёшлар учун янги иш ўринлари яратаётган ташкилотлар учун махсус солиқ режимларини назарда тутиш; ёшлар бандлиги таъминлайдиган меҳнат бозорини ривожлантириш учун ёш кадрлар тайёрлашга қизиққан субъектлар ўртасидаги алоқаларни “ижтимоий шериклик” асосида йўлга қўйиш;

Олтинчидан, ёшларни ишга жойлаштириш ва қабул қилиш, уларни касбга ўқитиш, малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш бўйича хизматларини тақдим қилишда корхоналарнинг манфаатдорлигини оширадиган солиқ имтиёзларини жорий этиш ҳамда ёшларни ишга қабул қилиш учун квоталар ўрнатиш тизимини ва аҳолининг кам даромадли ҳамда бошқа муҳтож қатламларини қўллаб-қувватлашга қаратилган “ижтимоий суғурта” тизимларини ишлаб чиқиш;

Еттинчидан, ишчи кучи зарур бўлган саноат зоналари, чекка ҳудудларга ички меҳнат миграциясини амалга ошириш учун ёш оилаларга субсидия ва кредитлар тақдим этиш ҳамда аҳолининг алоҳида гуруҳлари – имконияти чекланган шахслар, ногиронлар, ишлаш қобилияти

чекланган инсонлар учун иш ўринлари ва барча зарур шарт-шароитлар яратиш билан боғлиқ харажатларни қоплаш учун иш берувчиларга компенсациялар тўлаш тизимини ишлаб чиқиш ва бошқалар.

Юқоридаги таклиф-тавсиялар тадқиқ этилган муаммонинг буткул ечими эмас. Лекин ушбу чоратадбирларни амалга ошириш орқали ёшлар ўртасида ишсизликни камайтириш, аҳоли бандлигини мустаҳкамлаш ва мамлакатимизда ёшлар сиёсатини амалга ошириш самарадорлигини оширишга эришиш мумкин. Зеро, ёшлар билан ишлашнинг асосий мақсади ҳам айнан уларнинг ақлий ва ижодий салоҳиятини рўёбга чиқаришдан, фуқаролик мажбуриятини ва амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ҳамда сиёсий-ҳуқуқий ислохотларга дахлдорлик масъулиятини оширишдан иборатдир.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. International Labour Organization: Youth employment // URL: <https://www.ilo.org/global/topics/youth-employment/lang--en/index.htm>
2. Полишук Е.А. Институциональные практики регулирования рынка труда молодежи в зарубежных странах // Российское предпринимательство. – 2017. Том 18. - №5. – doi: 10.18334/gr.18.5.37617
3. World Association of Public Employment Services // URL: <http://wapes.org/en/memberslist?&&page=19>
4. Лукьянова К.К. Зарубежный опыт регулирования занятости населения // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Экономика и менеджмент. – 2016. – Т. 10. – № 3. – doi: 10.14529/em160315 // URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zarubezhnyy-opyt-regulirovaniya-zanyatosti-naseleniya/viewer>
5. Хатамов О.Қ., Ортиқов Ш.М. Аҳоли бандлигини таъминлаш моделлари ва ундан Ўзбекистон шароитида фойдаланиш имкониятлари. Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар, илмий электрон журнали. №4, июль-август, 2019. // URL: http://iqtisodiyot.tsue.uz/sites/default/files/maqolalar/Khatamov_Ortikov.pdf
6. Тесленко А.Н., Захлебаева В.В. От патернализма к самоорганизации молодежи: опыт Германии. Ярославский педагогический вестник – 2018 - №4 // URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ot-paternalizma-k-samoorganizatsii-molodezhi-opyt-germanii>
7. Guidance Youth Contract provision: 16- and 17-year-olds // URL: <https://www.gov.uk/government/publications/youth-contract-16-and-17-year-olds/youth-contract-provision-16-and-17-year-olds>
8. Maria Luz Vega Ruiz. Regulating work experience for young workers. Is the future ready for youth? Youth employment policies for evolving labour markets // URL: https://www.ilo.org/emppolicy/pubs/WCMS_790110/lang--en/index.htm
9. Козлова М.А. Система образования и рынок труда в Финляндии. Фундаментальные аспекты психического здоровья №2 -2019 // URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sistema-obrazovaniya-i-rynok-truda-v-finlyandii>
10. Act on promotion of employment and on labour market institutions // URL: https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=68870
11. Equal Opportunities Act // URL: https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=22404&p_country=SWE &p_count=2902&p_classification=05.01&p_classcount=54
12. Храбров К.Г. Сравнительный анализ моделей рынка труда: институциональные аспекты // Экономика и социум. – 2014. – № 3-3. // URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=22970578>
13. Kutin A.O. (2020). US Innovations in Youth Employment and their Implementation in Russia. The Eurasian Scientific Journal, // URL: <https://esj.today/PDF/14ECVN420.pdf>
14. Workforce Innovation and Opportunity Act // URL: <https://www.dol.gov/agencies/eta/wioa>
15. 2020 Workforce Summit & UI Directors' Conference // URL: <https://www.naswa.org/conferences/2020-workforce-summit-ui-directors-conference>
16. Employment law overview Japan 2019-2020 ATSUMI & SAKAI / Proud Member of L&E

GLOBAL // URL: https://knowledge.leglobal.org/wp-content/uploads/sites/2/LEGlobal-Employment-Law-Overview_Japan_2019-2020.pdf

17. The Department of Education, Skills and Employment: Jobs Hub // URL: <https://www.dese.gov.au/jobs-hub>

18. Abdurakhmanov K., Zokirova N., Economic Trends of the Youth Labor Market in Uzbekistan. Regional Science Inquiry, Vol. XI, (1), 2019. // URL: http://www.rsijournal.eu/ARTICLES/June_2019/3.pdf

19. А.Саъдуллаев “Ўзбекистонда ёшлар сиёсати: янги истиқболлар” мавзусидаги Халқаро пресс клуб сессияси // URL: https://www.facebook.com/watch/live/?v=788256095416455&ref=watch_permalink

20. Ўзбекистон Республикасининг “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Қонун. 14.09.2016 // URL: <https://www.lex.uz/docs/3026246>

21. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш ва янги босқичга олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6017-сонли Фармони. 30.06.2020 // URL: <https://lex.uz/docs/4880189>

22. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақид”ги 550-сонли Қарори. 11.09.2020 // URL: <https://lex.uz/docs/4993790>

23. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар Стратегиясини «Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили»да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида”ги ПФ-6155-сонли Фармони. 03.02.2021 // URL: <https://lex.uz/docs/5260791>

24. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Моддий ёрдам ва кўмакка муҳтож оилаларни, хотин-қизлар ва ёшларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги №250-сонли Қарори. 28.04.2021 // URL: <https://lex.uz/pdfs/5398681>

25. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон ёшлари форумида сўзлаган нутқи // URL: https://uza.uz/uz/posts/ozbekiston-respublikasi-prezidenti-shavkat-mirziyoevning-ozbekiston-yoshlari-forumida-sozlagan-nutqi_197662

26. Ўзбекистон Республикаси Президенти “Ёшларнинг тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва бандлигига кўмаклашиш, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш ҳамда бўш вақтини мазмунли ташкил этишга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-6208-сон Фармони. 20.04.2021 // URL: <https://lex.uz/docs/5382151>

27. Laikam K.E. YOUTH IN THE LABOR MARKET: PROBLEMS AND TRENDS. Federalism. 2018; (3) // URL: https://federalizm.rea.ru/jour/article/view/71?locale=ru_RU

28. ILO Flagship Report. World Employment and Social Outlook // URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_795453.pdf

29. Рахимов М.А. COVID-19 Пандемияси шароитида ходимлар меҳнат ҳуқуқини ҳимоя қилишнинг ўзига хос жиҳатлари // Юрист ахборотномаси – Вестник юриста – Lawyer herald. № 4 (2020), Б. 117–122. // URL: <https://www.yuristjournal.uz/index.php/lawyer-herald/article/view/93>

30. Farangiz Zaynobiddinova - Peculiarities of the Economic and Investment Activities during the Pandemic (COVID-19). “IMPACT OF THE PANDEMIC ON CENTRAL ASIA: INITIAL LESSONS, CORONACRISIS AND PROSPECTS FOR TRANSFORMATION”. Senate of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, UWED & GCRF COMPASS joint conference (16-17 September 2020) Conference proceedings 10 March 2021 // URL: https://www.researchgate.net/publication/352166838_Peculiarities_of_the_Economic_and_Investment_Activities_During_the_Pandemic_COVID-19